

Czesława Zawrotniak
Akademia Muzyczna w Krakowie
czeslawa.zawrotniak@amuz.krakow.pl

Biblioteki muzyczne. Biblioteka Akademii Muzycznej w Krakowie i jej udział w działalności uczelni

Streszczenie: Artykuł zawiera krótką charakterystykę bibliotek muzycznych, ich rodzaje, specyfikę zbiorów, problemy związane z ich opracowaniem itd., a następnie opis działalności Biblioteki Akademii Muzycznej w Krakowie i jej roli w życiu uczelni. Podkreśla również udział biblioteki w realizacji statutowych zadań Akademii – działalności dydaktycznej, naukowej i kulturotwórczej.

Słowa kluczowe: biblioteki muzyczne, bibliotekarstwo muzyczne, zbiory muzyczne

Biblioteki muzyczne należą do grupy bibliotek specjalistycznych. Ich celem jest zaspokajanie potrzeb *naukowców, studentów, wykonawców, miłośników muzyki i osób związanych z biznesem muzycznym. Lecz mają one także [...] bezpośredni związek z samą muzyką: porządkują – poprzez rozsądny wybór, organizację i opracowanie materiałów – muzyczne dziedzictwo oraz umożliwiają zgłębianie arkanów praktyki muzycznej*¹. To szczególnie interesujący typ bibliotek, których odrębność związana jest głównie z rodzajem gromadzonych zbiorów, mniej lub bardziej zróżnicowanych, w zależności od zadań, jakie biblioteki te realizują. Zbiory te obejmują piśmiennictwo muzyczne oraz muzykalia.

Piśmiennictwo muzyczne stanowią książki i czasopisma dotyczące tematyki muzycznej. Do tej grupy publikacji zalicza się m.in. encyklopedie, słowniki i przewodniki muzyczne, katalogi tematyczne czy monografie, których tematyka dotyczy zagadnień z zakresu historii i teorii muzyki, muzykologii, instrumentoznawstwa, psychologii, socjologii i filozofii muzyki, etnografii, pedagogiki muzycznej itd.

Muzykalia natomiast obejmują zróżnicowane typy dokumentów, takie jak: druki i rękopisy muzyczne, dokumenty dźwiękowe, dokumenty życia muzycznego, libretta, ikonografię muzyczną².

Krótką charakterystyką muzykaliów

Specyfiką **druków muzycznych** jest ich ogromna różnorodność wynikająca z różnorodności samej muzyki. Świadczą o tym możliwości jej klasyfikowania według rozmaitych kryteriów. *W zależności od rodzaju przekazu dzieli się muzykę na przekazywaną tradycją ustną (muzyka ludowa) i utrwaloną za pomocą notacji muzycznej (głównie muzyka profesjonal-*

¹ MARCO, Guy da. *Music libraries and collections* w: *Encyclopedia of Library and Information Science*, New York – Basel: Marcel Dekker, Inc., 1976; vol. 18, s. 329. ISBN 0-8247-2018-0; tłum. Cz. Zawrotniak.

² HRABIA, S. *Współczesna biblioteka muzyczna – preludium do nowych wyzwań w świecie informacji* [online], [dostęp 1.09.2016]. Podlaskie Forum Bibliotekarzy, Białystok, Filia Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, 2009, s. 8. Dostępny w: http://bg.uwb.edu.pl/download/PFB_Hrabia_2009.pdf.

na); swoistym zjawiskiem jest sztuka improwizacji muzycznej³. Zastosowanie środków wykonawczych dzieli muzykę na wokalną, instrumentalną oraz wokalnie-instrumentalną. W muzyce instrumentalnej można rozróżnić muzykę solową przeznaczoną na określone instrumenty solo, także z akompaniamentem innego instrumentu (np. muzyka fletowa, skrzypcowa, lutniowa, gitarowa, fortepianowa, organowa, klawesynowa, itp.) i na zespoły instrumentalne (muzyka kameralna i orkiestrowa). [...] W zależności od pełnionej funkcji rozróżnia się muzykę religijną, w tym muzykę związaną z danym kultem religijnym (muzyka kościelna) lub ściślej z liturgią (muzyka liturgiczna) oraz muzykę świecką. Do kategorii muzyki użytkowej można zaliczyć między innymi muzykę taneczną, filmową [...] oraz muzykę służącą określonej warstwie społecznej (muzyka dworska) czy zawodowi (muzyka wojskowa)⁴. Z kolei podział ze względu na cechy stylistyczne odpowiada kolejnym epokom w historii muzyki. W przypadku kultury europejskiej, mówić można o muzyce: preantycznej, antycznej, średniowiecznej, renesansowej, barokowej, klasycznej, romantycznej, XX-wiecznej i tworzonej współcześnie.

Na potrzeby niniejszego artykułu najbardziej przydatny jest podział według obsady, bowiem najlepiej charakteryzuje on materiały nutowe w kontekście zbiorów bibliotecznych. Zatem ze względu na liczbę i skład wykonawców rozróżniamy następujące rodzaje muzyki:

- orkiestrowa (np. symfonie),
- kameralna (np. tria, kwintety, itd.),
- solowa (np. utwory na skrzypce solo),
- wokalnie-instrumentalna (np. opery),
- wokalna (np. chóralna).

Druki muzyczne – zwane powszechnie nutami – stanowiące zapis graficzny utworów muzycznych, odzwierciedlają tę różnorodność form pod względem obsady instrumentalnej (od utworów na jeden instrument, przez muzykę kameralną, po utwory symfoniczne czy oratoria).

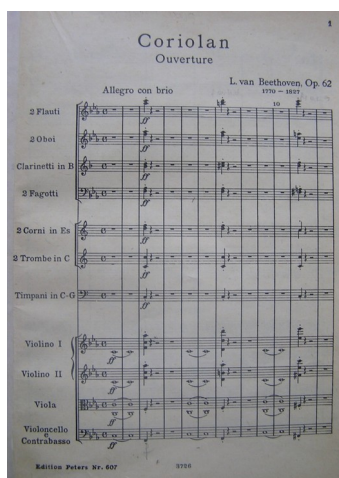
W przypadku wielkich form muzycznych (np. opera, koncerty) nuty publikowane są w różnych postaciach wydawniczych: partytury, wyciągi fortepianowe oraz głosy orkiestrowe, z których każda ma inne przeznaczenie.

Partytura zawiera zapis muzyki obejmujący partie wszystkich instrumentów muzycznych uczestniczących w wykonaniu danego utworu. Występuje ona w formie partytury studyjnej, zwanej potocznie małą partyturą, z uwagi na mały format, w jakim jest wydawana, a wykorzystywana głównie do analizy utworu, bądź jako partytura dyrygencka wydawana w znacznie większym formacie, stanowiąca zwykle część materiału wykonawczego i jak sama nazwa wskazuje przeznaczona dla dyrygenta.

³ Encyklopedia PWN [on-line], hasło: Muzyka [dostęp 21.09.2016]. Dostępny w: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/muzyka:3944813.html>.

⁴ Tamże.

Przykład partytury studyjnej:

Fot. 1. Druk muzyczny – L. van Beethoven: *Coriolan*. Overture op.62, Wien: Philharmonischer Verlag, b.r.w.
Źródło: wszystkie zdjęcia zostały wykonane przez autorkę artykułu; sfotografowane obiekty – poza znacznikiem pocztowym – pochodzą ze zbiorów Biblioteki Akademii Muzycznej w Krakowie.

Wyciągi fortepianowe są rodzajem transkrypcji danego utworu muzycznego na fortepian, przy czym sam utwór w wersji oryginalnej jest skomponowany na orkiestrę lub grupę instrumentów, także z udziałem chóru. Wyciągi mają charakter pomocniczy, ułatwiając solistom (muzykom i wokalistom) czy chórowi pracę nad utworem podczas prób przy akompaniamencie tylko samego fortepianu, zamiast orkiestry.

Fot. 2. Przykład wyciągu fortepianowego utworu *Koncert klarinetowy nr 2* op.74 Carla M. Webera

Ostatnie z wymienionych wyżej wydawnictw nutowych to **głosy orkiestrowe**. Stanowią one komplet partii dla wszystkich instrumentów uczestniczących w wykonaniu danego utworu. Podobnie jak członkowie orkiestry zajmują swoje miejsca na scenie w określonym porządku i w grupach, tak i materiał orkiestrowy ułożony jest w kolejności odpowiadającej zapisowi głosów w partyturze. I tak – w przypadku utworu na orkiestrę symfoniczną – począwszy od głosów instrumentów dętych z fletami na czele, przez instrumenty perkusyjne,

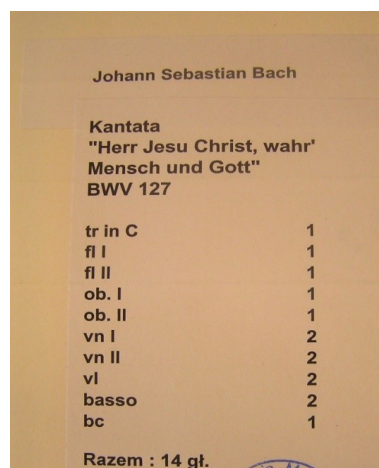
następnie klawiszowe wraz z grupą instrumentów nie zawsze pojawiających się w utworach orkiestrowych (np. harfa), aż po instrumenty smyczkowe z kontrabasami na końcu.

Przykład materiałów orkiestrowych:

Fot. 3. Materiał orkiestrowy utworu: J. S. Bach: Kantata „Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott” BWV 127 wraz z teczką

W partyturze, ale też w codziennym użyciu w środowiskach muzycznych, dość powszechnie nazwy instrumentów podawane są w języku włoskim, niektóre w języku niemieckim, a dla uproszczenia w zapisie podaje się ich skrócone nazwy, np. klarnet – w języku włoskim „clarinetto” – cl., skrzypce – „violino” – vl., altówka – „viola” – vla, harfa – „arpa” – ar. Poniżej zamieszczono zdjęcie wykazu głosów przedstawionego wyżej materiału nutowego:

Johann Sebastian Bach	
Kantata	
"Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott"	
BWV 127	
tr in C	1
fl I	1
fl II	1
ob. I	1
ob. II	1
vn I	2
vn II	2
vl	2
basso	2
bc	1
Razem : 14 gł.	

Fot. 4. Wykaz głosów i ich liczby; dotyczy materiału orkiestrowego J.S. Bach: Kantata „Herr Jesu Christ, wahr' Mensch und Gott" BWV 127.

Materiał nutowy utworów muzycznych ze skomponowanych na mniejszą obsadę instrumentalną, np. na kwintet, może składać się jedynie z pięciu głosów dla wykonawców lub z partytury oraz głosów. Często – jeśli w grupie instrumentów występuje fortepian – zapis całego utworu, czyli partytura – jest jednocześnie głosem fortepianu, do którego dołączone są partie pozostałych instrumentów. Taki rodzaj materiałów nutowych w bibliotece wyma-

ga stosowania odpowiednich oznaczeń, np. dopisanych na etykiecie obok sygnatury lub w przypadku materiałów orkiestrowych sporządzania wykazów zwanych metryczkami (fot. 4), według których zawartość materiałów nutowych sprawdzana jest zarówno przy wypożyczeniu, jak i przy zwrocie udostępnionego materiału.

Dokumenty dźwiękowe tworzą zbiory fonograficzne i audiowizualne obejmujące nagrania na różnego rodzaju nośnikach, np. na płytach winylowych i kompaktowych dla nagrań fonograficznych oraz na kasetach VHS, płytach DVD i Blu-ray dla zbiorów audiowizualnych. Jesteśmy świadkami dynamicznego rozwoju technologii w dziedzinie nagrań – na rynek wchodzi coraz to nowe nośniki. Pojawiają się one również w bibliotekach, których obowiązkiem jest z jednej strony zapewnienie możliwości odczytu nagrania (odpowiedni sprzęt), z drugiej zaś zadbanie o trwałość nagrań na starszych nośnikach.

Kolejna grupa muzykaliów to **dokumenty życia muzycznego**. Są to takie materiały, jak: plakaty, afisze, programy koncertowe itp., świadczące o działalności instytucji, o jej dokonaniach, gromadzone i archiwizowane w celu zachowania ich dla przyszłych pokoleń. Muzykalia, jakimi są **libretta**, dotyczą utworów wokально-instrumentalnych, głównie opery, ale także operetki, musicalu, itp. – często wydawane w małym formacie, zawierają zapis partii wokalnych, recytatywów, monologów, dialogów i partii chóralnych. Odrębnym działem muzykaliów jest **ikonografia muzyczna**. Jej celem jest dokumentowanie materiałów wizualnych związanych z muzyką, tańcem i operą. Przedmiotem badań ikonografii muzycznej są przedstawienia plastyczne, np. instrumentów muzycznych, wizerunków muzyków, scen związanych z muzyką. Poniżej przedstawiono zdjęcie bloku⁵ zatytułowanego *Zabytkowe organy w Polsce*.

Fot. 5. Organy barokowe kościoła klasztorne OO. Cystersów w Jędrzejowie
Źródło: Zbiory prywatne autorki

Jest on rejestrowany w *Katalogu znaczków polskich*⁶ pod numerem FS01. Zawiera dwa różne znaczki pocztowe umieszczone w takim układzie odpowiadającym częściom orga-

⁵ Blok to forma wydawnicza znaczków pocztowych odznaczająca się co najmniej jedną z następujących cech: [...] obiekt zawiera od 2 do 10 znaczków obramowanych marginesami, przy czym żaden ze znaczków nie powtarza się więcej niż dwukrotnie; *Katalog znaczków pocztowych* [on-line], [dostęp 1.10.2016 r.]. Dostępne w: <https://www.kzp.pl/index.php?artykul=art-2000-02>.

⁶ Wszystkie dane dotyczące opisywanego obiektu pochodzą z *Katalogu znaczków polskich* [dostęp 30.09.2016 r.]. Dostępny w: <https://www.kzp.pl/index.php?artykul=katalog-zn-2015-zn4628>.

nów: znaczek górny przedstawia prospekt⁷ i w ewidencji katalogu jest opatrzony numerem 4628, znaczek dolny o numerze 4629 ilustruje pozytyw⁸. Autorką projektu jest Marzanna Dąbrowska, a autorem rytu – Przemysław Krajewski. Blok został wykonany z wykorzystaniem technik druku stalorytu i offsetu. Znaczek wyemitowano 30 lipca 2015 r.

Oczywiście, tylko niektóre biblioteki gromadzą wszystkie wymienione rodzaje zbiorów czy to z zakresu piśmiennictwa, czy muzykaliów. Profil zbiorów bibliotecznych wynika bowiem z potrzeb i zadań wyznaczonych instytucjom, do których dane biblioteki należą. Stanowi on także kryterium, według którego dzielą się one na określone grupy.

Jakie zatem rodzaje bibliotek muzycznych funkcjonują obecnie? Stanisław Hrabia podaje następujący podział bibliotek muzycznych istniejących w Polsce:

- Zakłady Muzyczne Biblioteki Narodowej: Zbiorów Muzycznych oraz Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych,
- oddziały muzyczne bibliotek publicznych,
- oddziały muzyczne bibliotek akademickich: uniwersyteckich, wyższych uczelni muzycznych,
- biblioteki towarzystw muzycznych, orkiestr – w tym instytucji takich jak filharmonie czy opery, rozgłośnie radiowe itp.,
- biblioteki centrów informacji muzycznej,
- biblioteki szkół muzycznych,
- biblioteki kościelne⁹.

I tak, biblioteki filharmonii gromadzą głównie druki muzyczne z zakresu muzyki wykonawczej – orkiestrowej, chóralnej oraz orkiestrowo-chóralnej, służącej prowadzeniu działalności koncertowej swojej instytucji. Zbiory bibliotek oper i operetek zawierają przede wszystkim druki muzyczne związane z muzyką wokalnoinstrumentalną i wokalną, zapewniając realizację przedsięwzięć artystycznych prowadzonych przez ich macierzyste instytucje. Zadaniem bibliotek szkolnych jest natomiast zapewnienie materiałów niezbędnych dla celów dydaktycznych; dlatego też gromadzą i udostępniają przede wszystkim książki, podręczniki, nuty oraz nagrania objęte programem nauczania i metodyką.

Biblioteki muzyczne szkół wyższych, zarówno muzycznych, jak i uniwersytetów, gromadzą wszystkie rodzaje zbiorów, lecz nie tylko na potrzeby dydaktyczne, ale także na działalność naukową studentów i pedagogów. Przy czym profil zbiorów bibliotek muzykologicznych ukierunkowany jest na badania w zakresie historii i teorii muzyki, analizy muzycznej, itd. Stąd też posiadają one bogaty księgozbiór specjalistyczny: książki (w tym wiele dzieł obcojęzycznych), partytury (głównie studyjne przeznaczone do analizy dzieła muzycznego), a także rękopisy, starodruki, podczas gdy biblioteki muzycznych szkół wyższych, oprócz piśmiennictwa o podobnym profilu, dysponują materiałami stanowiącymi repertuar wykonawczy dla uczelnianych orkiestr, chórów i zespołów kameralnych. Studenci studiują

⁷ W znaczeniu dotyczącym organów, słowo prospekt oznacza widoczną część zespołu *piszczałek organowych*. [...] Stanowi on obudowę organów i decyduje o ich zewnętrznym wyglądzie. *Kształt i rodzaje prospektów zmieniały się w historii. Do najpiękniejszych zaliczane są prospekty barokowe o monumentalnej architekturze i licznych rzeźbach*. W: WOJNOWSKI, J. *Wielka Encyklopedia PWN*. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN SA, 2003, t. 19, s. 574.

⁸ *Posytyw to instrument muzyczny [...] stanowiący najwcześniejszą formę organów, na ogół niewielkich rozmiarów; w XIX w. został wyparty przez duże organy, w których teraz występuje często jako dodatkowy instrument lub ich część składowa*. W: tamże, 2004, t. 22, s. 199.

⁹ HRABIA, S. dz. cyt., s. 4.

cy muzykologię na uniwersytetach kształceni są przede wszystkim do zawodu muzykologa, krytyka muzycznego, natomiast uczelnie muzyczne przygotowują instrumentalistów oraz teoretyków muzyki, dyrygentów, kompozytorów, pedagogów.

W odróżnieniu od wspomnianych wyżej bibliotek, zbiory oddziałów muzycznych bibliotek publicznych obejmują książki, nuty i nagrania w dużej mierze z zakresu muzyki popularnej i rozrywkowej. Istotnym uzupełnieniem zbiorów bibliotecznych współczesnych bibliotek są zasoby internetowe oraz inne zbiory elektroniczne udostępniane przez internet. Biblioteki muzyczne także korzystają z możliwości dostępu do darmowych źródeł np. bibliografii, nagrań czy nut, jak również do licencjonowanych baz danych.

Biblioteka Akademii Muzycznej w Krakowie

Na tle powyższych ogólnych informacji na temat bibliotek muzycznych działalność Biblioteki Akademii Muzycznej w Krakowie przedstawia się jako dość typowy przykład wszechstronnej biblioteki muzycznej. Jakie były jej początki? Niewiele wiemy na ten temat. Wyższa szkoła muzyczna będąca poprzedniczką obecnej, została powołana do życia w 1888 r. jako Konserwatorium Towarzystwa Muzycznego z inicjatywy Władysława Żeleńskiego, pianisty, kompozytora i pedagoga, który został pierwszym rektorem nowo powstałej uczelni. Należy także wspomnieć o zasługach dla nowego dzieła księżnej Marceliny Czartoryskiej, pianistki, wspierającej kulturę i działania charytatywne, która nie szczędziła trudu zabiegając u władz austriackich o poparcie dla tego projektu, wspierając go również finansowo. Uczelnia działała nieprzerwanie do wybuchu II wojny światowej. W lutym 1940 r. oddziały gestapo zajęły budynek uczelni i skonfiskowały zbiory biblioteki i archiwum oraz instrumenty muzyczne¹⁰. Niestety, do dzisiaj zachowały się jedynie pojedyncze egzemplarze nut oraz zbiór afiszy anonsujących koncerty, które często zwane były wówczas „popisami”.

Fot. 5. Przykładowy afisz anonsujący koncert
Źródło: zbiory własne.

Wkrótce po odzyskaniu niepodległości uczelnia na nowo rozpoczęła działalność jako Państwowa Wyższa Szkoła Muzyczna, oficjalnie powołana do życia 1 lutego 1946 r. Z pewno-

¹⁰ POLONY, L. (red.). *120 lat Akademii Muzycznej w Krakowie*. Kraków: Akademia Muzyczna w Krakowie, 2007, s. 1-15. ISBN 978-83-87182-74-8.

ścią od samego początku organizowano uczelnianą bibliotekę, niezbędną – tak wówczas, jak i obecnie – do prowadzenia działalności edukacyjnej i artystycznej szkoły. Jednak pierwsze wpisy do księgi inwentarzowej nut pochodzą z 1950 r. W kolejnych latach uczelnia rozwijała się dynamicznie, rozszerzając struktury, powołując nowe katedry i organizując nowe kierunki studiów. Wzrastała też liczba studentów. W 1979 r., w związku ze zmianą statusu uczelni, nastąpiła zmiana jej nazwy na aktualną do dziś – Akademia Muzyczna w Krakowie. Dzisiejsza Akademia posiada trzy wydziały: Wydział Teorii i Interpretacji Dzieła Muzycznego, Wydział Instrumentalny oraz Wydział Wokalno-Aktorski, które kształcą ponad 750 studentów na 3-stopniowych studiach stacjonarnych i niestacjonarnych oraz na studiach podyplomowych. Kadra naukowo-dydaktyczna liczy ok. 300 pedagogów, w tym również kilku wybitnych instrumentalistów z zagranicy.

Jak czytamy na stronie internetowej uczelni, *misją Akademii Muzycznej w Krakowie – od początku jej istnienia [...] jest kształcenie muzyków, humanistów w szerokim kontekście kultury muzycznej i sztuki w myśl dewizy <per academiam ad astram>*¹¹. Biblioteka włącza się w realizację tego szczytnego celu, pełniąc pieczę nad powierzonymi jej zbiorami, stale powiększając ich zasoby, tworząc katalogi i udostępniając zbiory, tym samym uczestnicząc w realizacji procesu dydaktycznego, w organizacji wydarzeń artystycznych i naukowych, a także wspomagając prowadzone prace badawcze.

Zbiory biblioteki

Biblioteka Akademii Muzycznej w Krakowie jako biblioteka uczelni muzycznej gromadzi zbiory, które odpowiadają na potrzeby dydaktyczne, artystyczne i naukowe studentów i pedagogów.

Piśmiennictwo muzyczne obejmuje czasopisma i książki, w tym wiele publikacji zagranicznych, z zakresu historii muzyki, teorii muzyki, muzykologii, instrumentoznawstwa, pedagogiki muzycznej, etnografii oraz socjologii, psychologii i filozofii muzyki. Są to przede wszystkim specjalistyczne encyklopedie, słowniki, leksykony muzyczne, monografie. Wiele z nich to publikacje obcojęzyczne, głównie w języku niemieckim i angielskim, jak również wydawnictwa na temat historii sztuki oraz sztuk pokrewnych takich jak balet czy teatr. Liczba jednostek inwentarzowych z zakresu piśmiennictwa wynosi ok. 22 200 pozycji, co stanowi ponad 24% wszystkich zbiorów.

Jednakże gromadzone zbiory drukowane nie są wystarczające. Dlatego uczelnia zapewnia również dostęp on-line do licencjonowanych baz pełnotekstowych:

- Oxford Music Online – „muzyczny” zasób wydawnictwa Oxford University Press obejmujący przede wszystkim powszechnie znaną i cenioną encyklopedię *The New Grove Dictionary of Music and Musician*, a także *The Oxford Companion to Music* oraz *The Oxford Dictionary of Music*,
- zbiory muzyczne platformy JSTOR zawierające teksty artykułów wybranych czasopism muzycznych,
- zbiory czasopism muzycznych wydawnictwa California University Press.

¹¹ *Strategia Akademii Muzycznej w Krakowie* [on-line], [dostęp 5.09.2016]. Dostępny w: <http://www.amuz.krakow.pl/strategia/>.

Odrębną część zbiorów bibliotecznych stanowią prace dyplomowe, magisterskie i doktorskie. Gromadzone są głównie na prośbę pedagogów, kierujących się dwoma względami: możliwością weryfikowania tematów prac już istniejących oraz potrzebą stworzenia warunków dostępu do prac na wysokim poziomie merytorycznym, w których autorzy wykorzystali mało dostępne źródła lub zajęli się tematami rzadko podejmowanymi, słabo zbadanymi itp. Publikacje te udostępniane są jedynie w czytelnicy zgodnie z wymogami prawa autorskiego, a szczegółowe informacje o nich znajdują się w odrębnej elektronicznej bazie bibliograficznej tworzonej przez bibliotekę.

Zbiory nutowe naszej biblioteki obejmują ok. 50 000 pozycji inwentarzowych (ok. 54% wszystkich zbiorów) i reprezentują niemal wszystkie rodzaje muzyki, z wyjątkiem znacznej części muzyki rozrywkowej, która nie jest przedmiotem studiów prowadzonych przez uczelnię. Licznie reprezentowana jest muzyka kameralna z nutami na instrumenty solowe, duety, tria, kwartety, jak i większe zespoły instrumentalne po orkiestrę kameralną. Z uwagi na różnorodność przedmiotów i kierunków studiów przygotowujących studentów do wielu zawodów, w zbiorach nutowych biblioteki uczelni odnaleźć można wszystkie postaci wydawnicze utworów reprezentujących wielkie formy instrumentalne czy wokalnoinstrumentalne. Są to zarówno partytury studyjne, jak i partytury dyrygenckie, materiały orkiestrowe i chóralne, a także wyciągi fortepianowe przeznaczone dla wokalistów i solistów uczących się swoich partii we współpracy z akompaniatorem.

Staramy się gromadzić jak najwięcej źródłowych materiałów nutowych (zwanymi urtekstowymi)¹², odpowiadających zapisowi samego kompozytora. W przypadku utworów wokalnych zwracamy uwagę na wersję językową tekstu w publikacji, bowiem – zgodnie z zasadami obecnie obowiązującymi w wykonawstwie – publikacja powinna uwzględniać oryginalną wersję językową. Posiadamy również cenne wydawnictwa faksymilowe utworów muzycznych stanowiące kopię rękopisu¹³.

Istotną część zbiorów nutowych pochodzi z przekazywanych bibliotece darów, głównie przez byłych pedagogów uczelni. Dary takie, zwykle liczebne, często zawierają interesujące pozycje z zakresu rodzaju muzyki, jaką uprawiał darczyńca. Bywają wśród nich egzemplarze nut z naniesionymi znakami, uwagami itp., które obrazują sposób rozumienia i interpretacji utworu według pedagoga. Niezwykle cenne są również egzemplarze opatrzone dedykacją kompozytora lub podpisem znanego artysty.

Zbiory nagrań liczą ok. 14 000 jednostek inwentarzowych, co stanowi ok. 15% wszystkich zbiorów. Zróżnicowane pod względem rodzajów nośników w pewnym sensie pokazują rozwój technologii nagraniowej, bowiem składają się na nie zarówno taśmy szpulowe, kasety

¹² Słowo „urtekst” pochodzi z języka niemieckiego (w wersji niemieckiej „Urtext”) i oznacza „tekst oryginalny”. Określenie to jest stosowane do opisu współczesnych wydań nutowych zawierających oryginalny zamysł kompozytora z minimalną ingerencją wydawcy; zgodnie z definicją podaną w *Grove Music Online* [on-line] hasło *Urtext* [dostęp 7.09.2016]. Dostępny w: <http://www.oxfordmusiconline.com/>.

¹³ Słowo „faksymile” pochodzi z języka łacińskiego od wyrażenia „fac similit” co znaczy „rób podobnie”. W muzykologii określa dokładną reprodukcję rękopisu lub druku muzycznego za pomocą szerokiej gamy technik fotograficznych. W najbardziej wyrafinowanych formach jest wierna oryginałowi jak tylko to możliwe poprzez replikę wymiarów pierwowzoru, jego koloru, rodzaju papieru, oprawy, a nawet stanu zachowania. Wydawnictwa te są opracowywane i publikowane do celów naukowych i poznawczych, z myślą o badaczach, ale też nauczycielach i innych osobach zainteresowanych, niemających dostępu do oryginału – źródło: *Grove Music Online* [on-line] hasło *Facsimile* [dostęp 7.09.2016]. Dostępny w: <http://www.oxfordmusiconline.com/>.

magnetofonowe, jak i płyty CD czy płyty CD-ROM, a w przypadku nagrań wideo – kasety VHS, płyty DVD i Blu-ray. Zakres tematyczny zbiorów fonograficznych jest równie szeroki jak „repertuar” zbiorów nutowych i obejmuje nagrania niemal wszystkich rodzajów muzyki (również muzyki ludowej). Atrakcyjną nowością pod względem wydawniczym jest ostatnio zakupiony dla potrzeb studentów dyrygentury komplet nagrań wydanych na płytach CD, do których dodane są płyty DVD z zapisem partytur nagranych utworów. Pracownicy fonoteki w porozumieniu z pedagogami pośredniczą w udostępnianiu studentom kanonów literatury muzycznej przewidzianych na zajęcia dydaktyczne z historii muzyki. Podobnie jak w przypadku nut, zbiory nagrań uzupełniają trzy licencjonowane dostępne on-line kolekcje muzyczne platformy Naxos:

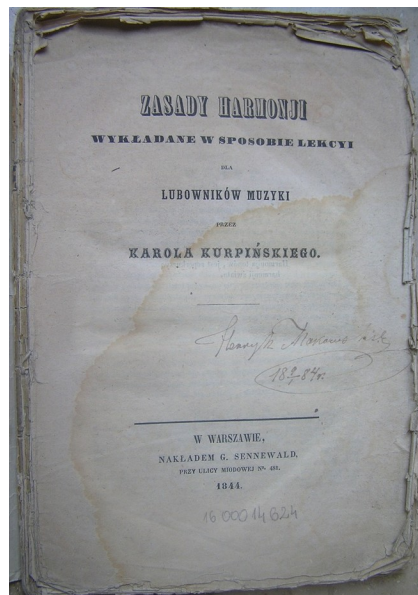
- Naxos Music Library – nagrania z muzyką klasyczną (ok. 123 860 płyt CD zawierających ok. 1 886 700 ścieżek dźwiękowych),
- Naxos Music Library Jazz – muzyka jazzowa (9000 albumów zawierających 100 000 ścieżek dźwiękowych),
- Naxos Video Library – muzyka operowa (2670 pełnych nagrań wideo z możliwością korzystania z napisów w pięciu wersjach językowych)¹⁴.

Ponadto od trzech lat biblioteka zaprasza zainteresowane osoby na bezpośrednie transmisje koncertów Filharmonii Berlińskiej. Odbývają się one w audytorium, tj. w odrębnej sali fonoteki. Dla publiczności jest to niezwykła okazja do obcowania z kulturą na światowym poziomie. Ogromnie cenne jest również to, że zakupiona przez uczelnię na ten cel licencja, pozwala na korzystanie z nagrań archiwalnych koncertów z udziałem jednej z czołowych orkiestr na świecie i najwybitniejszych muzyków.

Odrębny zbiór stanowią nagrania archiwalne koncertów będących zwieńczeniem pracy dydaktycznej pedagogów ze studentami na zajęciach orkiestr: symfonicznej, kameralnej, barokowej, dętej i jazz-bandu, na płytach CD lub DVD dokumentujących działalność artystyczną uczelni.

Obok nagrań, zbiory archiwalne obejmują także książki i libretta (wydane głównie w XIX w. i na początku XX w.) oraz szczególnie cenne druki muzyczne. Priorytetem są dla nas pierwsze wydania utworów, w tym nuty wydane przez nieistniejące już polskie wydawnictwa muzyczne, również krakowskie. W ten sposób biblioteka uczestniczy w dokumentowaniu historii polskiego edytorstwa muzycznego i jednocześnie przechowuje cenne materiały do opisu tej historii ciągle jeszcze nie dość zbadanej. Oto jedna z ciekawszych książek z naszych archiwaliów:

¹⁴ Informacje dotyczące kolekcji muzycznych platformy Naxos [on-line], [dostęp 15.09.2016]. Dostępny w: <http://www.naxos.com/>; dane statystyczne z dnia 15.09.2016 r.

Fot. 6. KURPIŃSKI, K. *Zasady harmonii wykładane w sposobie lekcji dla lubowników muzyki*. Warszawa: nakł. G. Sennewald, 1844.

Kolejny zbiór z zakresu muzykaliów gromadzony przez bibliotekę stanowią **dokumenty życia muzycznego**, na który składają się: afisze i programy koncertów, plakaty z konferencji i sesji naukowych oraz innych wydarzeń organizowanych przez uczelnię, a także artykuły z gazet lokalnych opisujące jej osiągnięcia artystyczne, naukowe i dydaktyczne.

Opracowanie zbiorów

Biblioteka tworzy elektroniczną bazę danych zbiorów bibliotecznych w systemie informacyjno-wyszukiwawczym VTLIS. W pierwszym etapie opracowane zostały w całości zbiory książkowe. Te doświadczenia niewątpliwie ułatwiły nam przystąpienie do trudniejszych zadań – opracowania druków muzycznych i dokumentów dźwiękowych, których zasady opracowania opisane są w odrębnych formatach opisu¹⁵. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że opis druków muzycznych oprócz danych autora, tytułu i opisu fizycznego uwzględnia również takie elementy, jak:

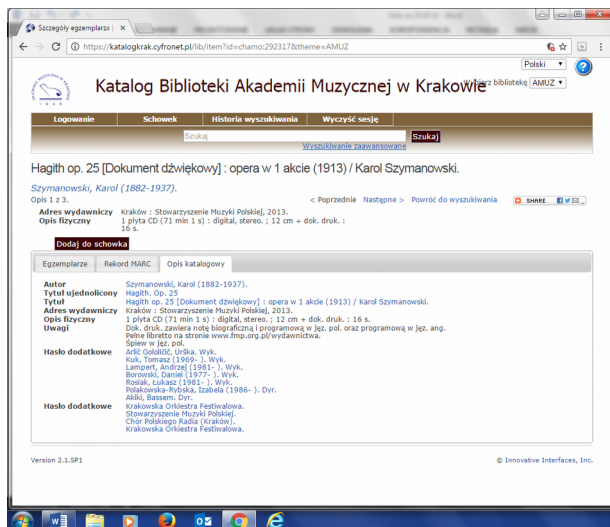
- postać zapisu muzycznego (np. partytura),
- obsada (np. na chór mieszany, na skrzypce i fortepian),
- forma muzyczna (np. symfonia, kwartet smyczkowy, koncert fletowy),
- tytuł ujednolicony autorskiego dzieła muzycznego,
- numer i znak wydawniczy (np. druk muzyczny wydany przez Polskie Wydawnictwo Muzyczne ma nast. oznaczenie PWM 8211)¹⁶.

W przypadku dokumentów dźwiękowych rekord bibliograficzny zawiera pełną obsadę, tzn. nazwisko i imię dyrygenta, zespołu orkiestrowego, chóralnego, solisty/solistów, autorów aranżacji czy transkrypcji. Opis fizyczny podaje informację o rodzaju nośnika i czasie trwania.

¹⁵ Są to następujące publikacje: BURCHARD, M. *Format USMARC rekordu bibliograficznego dla dokumentu dźwiękowego*. Warszawa: SBP, 1997; Propozycje i Materiały, 15. DROŹDŹ, A., STACHYRA, M. *Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla dokumentu dźwiękowego*. Warszawa: SBP, 2002; Formaty, Kartoteki, 11.

¹⁶ Por. HRABIA, S. dz. cyt., s. 14.

nia nagrania utworu. Umieszcza się także wzmiankę o dokumencie towarzyszącym nagraniu. Poniżej przykład rekordu bibliograficznego dokumentu dźwiękowego:

Fot. 8. Zrzut z ekranu z katalogu Biblioteki Akademii Muzycznej w Krakowie. Dotyczy płyty kompaktowej z nagraniem opery *Hagith* K. Szymanowskiego
Źródło: opracowanie własne.

Katalogowanie muzykaliów niejednokrotnie wymaga poszukiwań w celu ustalenia brakujących danych. Typowym przykładem może być brak daty wydania w nutach publikowanych w wieku XIX. W istocie, kiedyś był to bardzo poważny problem, obecnie, dostępność katalogów on-line znacznie ułatwia bibliotekarzom odnalezienie poszukiwanych informacji. Inną cechą wyróżniającą muzykalia jest dość powszechne występowanie tytułu utworu muzycznego w różnych wersjach. Oto przykłady wersji tytułu utworu Wolfganga Amadeusza Mozarta *Requiem* rejestrowanych w katalogach naszej Biblioteki:

- Requiem,
- Requiem KV 626¹⁷,
- Requiem KV 626 für 4 Singstimmen, 2 Violinen, Viola, Baß, 2 Bassethörnen, 2 Fagotte, Posaunen, Trompeten, Pauken und Orgel,
- Requiem für Solisten, Chor und Symphonieorchester,
- Requiem d-moll KV 626,
- Requiem Mass.

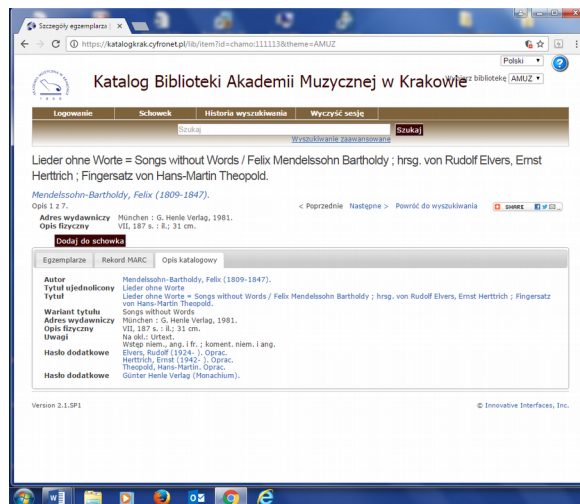
W katalogu NUKAT znajdują się ponadto kolejne wersje tytułu tego samego utworu:

- Requiem K 626,
- Missa pro defunctis.

Problem ten rozwiązuje obecny w strukturze rekordu bibliograficznego tytuł ujednolicony. Warto dodać, że tytuł ujednolicony porządkuje również występowanie w katalogu tytułu

¹⁷ Utwory muzyczne kompozytorów, w celu ich usystematyzowania i łatwiejszej identyfikacji, zwykle były opatrywane numerami dzieła, czyli opusu (np. L. van Beethoven: *Koncert skrzypcowy* D-dur op. 61). Jednak w przypadku twórczości kompozytorskiej W.A. Mozarta utwory są usystematyzowane według numerów poprzedzonych symbolem KV. Jest to skrót od imienia i nazwiska autora katalogu dzieł kompozytora Ludwiga von Köhla. W muzykologii anglosaskiej przyjęło się stosowanie jedynie litery K przed numerem dzieła. Podobnie w przypadku twórczości J.S. Bacha kolejne „numery” jego dzieł muzycznych opatrzone są symbolem literowym BWV (od tytułu katalogu *Bach Werke Verzeichnis*).

tego samego dzieła muzycznego w kilku wersjach językowych. Poniższy rekord bibliograficzny ilustruje omawianą kwestię:

Fot. 9. Zrzut z ekranu z katalogu Biblioteki Akademii Muzycznej w Krakowie. Dotyczy rekordu bibliograficznego druku muzycznego: Mendelssohn- Bartholdy F.: *Lieder ohne Worte*; München: G. Henle Verlag, 1981. Źródło: oprac. własne.

Opracowanie dokumentów dźwiękowych utrudnia ponadto fakt, że wielu wydawców nie przywiązuje wagi do informacji towarzyszącej płycie i podaje nieprecyzyjne lub niekompletne dane. W takich sytuacjach nieoceniona okazuje się wiedza muzyczna bibliotekarza. Poruszając temat opracowania zbiorów, chciałabym wspomnieć o współpracy Biblioteki Akademii Muzycznej w Krakowie w tworzeniu katalogu NUKAT. Sądzę, że nasza rola w realizacji tych prac jest znacząca, gdyż w Polsce biblioteki muzyczne nie są liczne, a czynnym udziałem w realizacji tworzenia narodowego katalogu może poszczycić się jedynie kilka z nich.

Udostępnianie zbiorów

Biblioteka Akademii Muzycznej w Krakowie udostępnia swoje zbiory w trzech agendach: wypożyczalni, czytelnii i fonotece, głównie studentom i pedagogom naszej uczelni oraz Instytutu Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ponadto korzystają z nich inni zainteresowani za pośrednictwem polskich i zagranicznych bibliotek poprzez wypożyczenia międzybiblioteczne krajowe i zagraniczne. Usługa ta funkcjonuje na zasadzie wzajemności, zatem również my korzystamy z niej, sprowadzając publikacje dla studentów i pedagogów, głównie do celów naukowo-badawczych (np. na potrzeby prac magisterskich, doktorskich, habilitacyjnych).

W sytuacjach jednostkowych wypożyczamy nasze zasoby innym instytucjom, takim jak: Filharmonia im. K. Szymanowskiego w Krakowie (partytury do konsultacji), Polskie Wydawnictwo Muzyczne (przydatne materiały do planowanych publikacji), czy też różnym placówkom kultury na potrzeby organizowanych przez nie wystaw.

Z uwagi na ograniczoną dostępność do zbiorów muzycznych, z naszych zbiorów korzystają także osoby niezwiązane z uczelnią – muzycy, krytycy muzyczni, dziennikarze, pracownicy naukowcy i studenci innych uczelni itd. W czytelnicy znajdują się książki i czasopisma oraz komputery umożliwiające dostęp do źródeł elektronicznych. Nuty i książki wypożyczalne są na zewnątrz poprzez wypożyczalnię, natomiast w fonotece można wypożyczać nagrania lub odtwarzać je w audytorium wyposażonym w odpowiedni do tego celu sprzęt. Tutaj też oddajemy do dyspozycji użytkowników wielkoekranowy monitor, który jest wykorzystywany do wspomnianych wcześniej transmisji koncertów z Filharmonii Berlińskiej, a także w ramach zajęć studentów wokalistyki, którzy sami lub z pedagogiem mogą oglądać spektakle operowe z zasobu nagrań fonoteki, Filharmonii Berlińskiej lub własnych.

Jednym z najważniejszych zadań biblioteki, które łączy się z udostępnianiem zbiorów, jest zapewnianie materiałów nutowych na koncerty czterech orkiestr uczelni: symfonicznej, kameralnej, barokowej, dętej oraz jazz-bandu. Oczywiście biblioteka nie jest w stanie zabezpieczyć materiałów nutowych na ten cel wyłącznie z własnych zbiorów. Dlatego znaczna część nut jest wypożyczana głównie z Biblioteki Materiałów Orkiestrowych stanowiącej filię Polskiego Wydawnictwa Muzycznego (PWM), która odpłatnie udostępnia materiały własne, ale też realizuje zamówienia na materiały zagraniczne z wybranych wydawnictw muzycznych, z którymi PWM współpracuje. Natomiast materiały z innych ośrodków zagranicznych biblioteka sprowadza samodzielnie.

Realizowaniem tego zadania biblioteka wpisuje się w działalność dydaktyczną i artystyczną uczelni, a w przypadku koncertów czy spektakli, organizowanych w ramach przewodów doktorskich czy habilitacyjnych, również w działalność o charakterze naukowym.

Inne rodzaje działalności Biblioteki Akademii Muzycznej w Krakowie

Oprócz działalności wspierającej dydaktykę i naukę, biblioteka uczestniczy także w realizacji celów kulturotwórczych uczelni. Należy do nich organizowanie wystaw – zwykle z okazji rocznic związanych z wielkimi kompozytorami. Przykładem może być aktualna wystawa przygotowana w związku z ogłoszeniem przez Sejm RP roku 2016 Rokiem Feliksa Nowowiejskiego w 70. rocznicę śmierci. Biblioteka przygotowuje również wystawy towarzyszące konferencjom, sesjom, itp. przedsięwzięciom organizowanym przez jednostki uczelni. Z dużym uznaniem spotkała się prezentacja zatytułowana *Z muzyką przez wieki* zorganizowana w maju 2014 r. w ramach Dni Nauki – wydarzenia, które na stałe wpisało się w kalendarz Krakowa. Jego celem jest popularyzowanie działalności krakowskich uczelni wyższych oraz prezentacja różnego rodzaju tematyki w formie wykładów, ćwiczeń, doświadczeń, czy, jak w przypadku naszej uczelni, koncertów. Tematem wspomnianej wystawy było kształtowanie się notacji muzycznej poprzez wieki, zilustrowanej licznymi przykładami z literatury muzycznej i obszernymi komentarzami. Wystawa umieszczona obok sali koncertowej towarzyszyła koncertowi z udziałem akademickich chórów szkół wyższych Krakowa.

Warto również wspomnieć o kwerendach, zwłaszcza tych nadchodzących z zagranicy. Czasem wystarczy skierować pytającego do właściwej instytucji, np. Filmoteki Narodowej po wcześniejszym dokonaniu niezbędnego rozeznania. Zwykle jednak staramy się odpowiedzieć samodzielnie na zadane pytania. Przykładem może być prośba pewnego benedyktyna ze Stanów Zjednoczonych o informacje na temat życia i działalności członka jego

rodziny, Bolesława Kona, cenionego pianisty i pedagoga, działającego w latach międzywojennych. Inna, ostatnio nadesłana, kwerenda z Portugalii dotyczyła polskiego artysty Wiktora Tychowskiego grającego na gitarze hawajskiej, osoby, jak się okazało, o niezwykle barwnej biografii. Znalezienie informacji i udzielenie rzetelnej odpowiedzi często wiąże się z długotrwałymi poszukiwaniami w wielu źródłach, ale spełnienie oczekiwań osoby zainteresowanej jest źródłem wielkiej satysfakcji.

Współpraca Biblioteki Akademii Muzycznej w Krakowie z innymi bibliotekami muzycznymi, poza wymianą publikacji i wypożyczalnią międzybiblioteczną, najpełniej realizuje się w pracach w branżowych organizacjach, takich jak: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP) – Sekcja Muzyczna oraz międzynarodowego stowarzyszenia bibliotek muzycznych International Association of Music Libraries (IAML).

Udział w konferencjach i szkoleniach organizowanych przez SBP pozwala uczestnikom zdobywać wiedzę i umiejętności np. w zakresie katalogowania muzykaliów, zapoznawać się z projektami realizowanymi przez inne biblioteki muzyczne, poznawać specyfikę ich działalności itp. Daje też możliwość podzielenia się doświadczeniami, czy konsultowania problemów. Współpraca biblioteki z IAML przynosi wymierne rezultaty, gdyż od 2007 r. podjęliśmy zaszczytne zadanie włączenia się do jednego z międzynarodowych projektów tej organizacji, polegającego na tworzeniu abstraktowej bazy danych literatury muzycznej RILM (*Répertoire International de la Littérature Musicale*).

Głównym celem jest wprowadzanie rekordów bibliograficznych książek i czasopism muzycznych publikowanych przez wydawnictwo uczelni, jak również tych tekstów pedagogów i studentów Akademii, które zostały wydane przez inne podmioty. Baza ta to podstawowa bibliografia dla osób zainteresowanych muzyką, tym bardziej cenna, że zawiera abstrakty w języku angielskim nie tylko poszczególnych pozycji, ale także artykułów w ramach książki, które także opatrzone są abstraktami. RILM jest najważniejszą bibliografią dotyczącą literatury muzycznej na świecie. Tworzą ją przedstawiciele ze 178 krajów, a sama baza liczy obecnie ponad 875 000 rekordów w 143 językach¹⁸. Tym samym biblioteka upowszechnia działalność naukową uczelni i przyczynia się do jej promocji na świecie.

Bibliotekarz muzyczny

Specyfika zbiorów muzycznych, a także oczekiwania i potrzeby użytkowników sprawiają, że często wymagania stawiane bibliotekarzom są bardzo wysokie. Wykształcenie muzyczne staje się przydatne w codziennej pracy, np. przy opracowaniu zbiorów, w doborze odpowiednich haseł przedmiotowych czy też przy udostępnianiu zbiorów, gdy osobie zainteresowanej trzeba udzielić informacji dotyczącej konkretnego zagadnienia lub odpowiedzieć na kwerendę wymagającą znajomości przedmiotu. Z tych względów do sprawnego funkcjonowania biblioteki niezbędni są bibliotekarze z wykształceniem muzycznym, najlepiej w specjalności historia i teoria muzyki lub muzykologia, czyli bibliotekarze dziedzinowi, w kontekście muzyki nazywani bibliotekarzami muzycznymi. Oczywiście bibliotekarze bez wykształcenia muzycznego, zwłaszcza ci ambitni i zaangażowani w pracę zawodową, z biegiem lat nabywają niezbędną wiedzę muzyczną i doświadczenie, które pozwalają im

¹⁸ *Répertoire International de Littérature Musicale* [on-line], [dostęp 4.10.2016]. Dostępny w: <http://www.rilm.org/>; dane z dnia 15.09.2016 r.

doskonale radzić sobie w codziennej pracy. Niemniej jednak zdarzają się sytuacje, w których jakaś szczegółowa i specjalistyczna kwestia musi być rozwiązana przez specjalistę w dziedzinie muzyki. Czasem nawet zachodzi konieczność konsultacji z pedagogiem zajmującym się daną tematyką. Sądzę, że z tego typu problemami spotykają się także bibliotekarze bibliotek o innych specjalnościach. Jedno jest pewne – wszyscy musimy stale kształcić się tak w swojej dyscyplinie, jak i w zakresie technologii informacyjnych. Dlatego bibliotekarze Akademii biorą udział w konferencjach, szkoleniach, warsztatach, itp. nabywając wiedzę i uaktualniając umiejętności przydatne w pracy zawodowej.

W ostatnich latach pojawiło się nowe wyzwanie wynikające z faktu, iż z roku na rok wzrasta liczba studentów pochodzących z zagranicy (głównie z Chin, Korei, ale także z Hiszpanii, Włoch itp.). W tej sytuacji znajomość języków obcych, głównie języka angielskiego, jest niezbędna, nie tylko na poziomie ogólnym – przynajmniej podstawowym, ale także w zakresie zasadniczej terminologii muzycznej. Również prowadzenie korespondencji z zagranicznymi instytucjami – bibliotekami, wydawcami, dystrybutorami, ale też z kompozytorami, dyrygentami, związana z kwerendami lub zamawianiem materiałów nutowych czy koncertami, wymaga posługiwania się językami obcymi.

Perspektywy

Wraz z rozwojem nowych technologii i powszechnego dostępu do internetu biblioteki nieustannie zmieniają swoje oblicze. Dotyczy to również bibliotek muzycznych. Zjawisko to wpływa niezwykle pozytywnie na działalność biblioteki w zakresie opracowania czy dostępu do źródeł, o czym była już mowa wcześniej. Jednakże ma ono także negatywne strony. Powszechną bolączką bibliotek jest gwałtowny spadek liczby zarejestrowanych czytelników, ich wizyt oraz liczby wypożyczeń. Przy ogólnej spadkowej tendencji wymienionych parametrów w bibliotece Akademii można zaobserwować stosunkowo niewielkie zmiany. Można przypuszczać, że w dużej mierze wynika to z faktu, że nie wszystkie potrzebne materiały i informacje są dostępne w internecie. Część materiałów, zarówno książek, nut, jak i nagrań, z uwagi na ograniczenia wynikające z prawa autorskiego może być osiągalna jedynie w bibliotekach, gdyż ceny zakupu druków muzycznych, nagrań, książek, zwłaszcza zagranicznych są bardzo wysokie.

Istotną rolę odgrywa także fakt, że Akademia Muzyczna w Krakowie jest niewielką uczelnią. Małe środowiska są z reguły bardziej zintegrowane. Zdarza się, że towarzyszymy studentom w ich egzaminacyjnych zmaganiach, trzymamy kciuki, gdy uczestniczą w konkursach, jesteśmy zapraszani na recitale dyplomowe itd. Wystarczy wspomnieć o prośbie studentów o umożliwienie śledzenia transmisji z ostatniego Konkursu Chopinowskiego w audytorium „na dużym ekranie”. Chwilami publiczność studencko-profesorska była tak liczna, że nie mieściła się w fonotece.

Mam nadzieję, że dalszy dynamiczny rozwój technologii informatycznych nie doprowadzi do sytuacji, że pomieszczenia czytelnicy, fonoteki i wypożyczalni opustoszeją, choć już teraz nasi użytkownicy mają możliwość korzystania z coraz większej liczby źródeł udostępnianych przez bibliotekę lub za jej pośrednictwem na komputerach domowych i innych urządzeniach elektronicznych w dowolnym czasie.

Podobnie jak inne biblioteki, stajemy się modelem biblioteki hybrydowej łączącej tradycyjne zbiory z elektronicznymi oraz tradycyjne formy działalności z nowoczesnymi, na jakie pozwalają nowe technologie. Jaka będzie przyszłość bibliotek, nie tylko muzycznych, czas pokaże. Coraz częściej jednak pojawiają się zapowiedzi dalszego postępu cyfryzacji, jak ta oto: *Nośnik cyfrowy jest tak potężny, że w ciągu następnego stulecia całkowicie wyeliminuje swoich konkurentów – analogowych, drukowanych, rękopiśmiennych, odręcznie rysowanych*¹⁹. Niezależnie od tych zmian Biblioteka Akademii Muzycznej w Krakowie z pewnością nadal będzie pełniła swoje dotychczasowe zadania na rzecz społeczności akademickiej, posługując się jedynie innymi, coraz to nowszymi narzędziami.

Bibliografia:

1. *Encyklopedia PWN* [on-line], hasło Muzyka [dostęp 21.09.2016]. Dostępny w: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/muzyka:3944813.html>.
2. Oxford Music Online. W: *Grove Music Online* [on-line], [dostęp 20.09.2016]. Dostępny w: <http://www.oxfordmusiconline.com/>.
3. HRABIA, S. *Współczesna biblioteka muzyczna – preludium do nowych wyzwań w świecie informacji* [on-line]. Podlaskie Forum Bibliotekarzy, Białystok, Filia Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, 2009 [dostęp 1.09.2016]. Dostępny w: http://bg.uwb.edu.pl/download/PFB_Hrabia_2009.pdf.
4. *Katalog znaczków pocztowych* [on-line], [dostęp 1.10.2016 r.]. Dostępny w: <https://www.kzp.pl/>.
5. MARCO, Guy da. Music libraries and collections. W: *Encyclopedia of Library and Information Science*, New York – Basel: Marcel Dekker, Inc., 1976; vol. 18 "Mexico to Musurus". ISBN 0-8247-2018-0.
6. POLONY, L. (red.) *120 lat Akademii Muzycznej w Krakowie*. Kraków: Akademia Muzyczna w Krakowie, 2007. ISBN 978-83-87182-74-8.
7. *Naxos* [on-line], [dostęp 15.09.2016]. Dostępny w: <http://www.naxos.com/>.
8. POLONY, L. (red.). *120 lat Akademii Muzycznej w Krakowie*. Kraków: Akademia Muzyczna w Krakowie, 2007, s. 1-15. ISBN 978-83-87182-74-8.
9. SOLOV BLOTNER, L. Music Libraries of Tomorrow. Visual or concrete: Harmony or Discord? W: *Music Libraries and the Academy. Essays in honor of Lenore Coral*, edited by James P. Cassaro. Middleton, WI: A-R Editions, Inc. 2007, s. 67-80. ISBN 978-0-89579-612-7.
10. *Strategia Akademii Muzycznej w Krakowie* [on-line], [dostęp 5.09.2016]. Dostępny w: <http://www.amuz.krakow.pl/strategia/>.
11. WOJNOWSKI, J. *Wielka Encyklopedia PWN*. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN SA, 2003, t. 19.

Zawrotniak, C. Biblioteki muzyczne. Biblioteka Akademii Muzycznej w Krakowie i jej udział w działalności uczelni. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2016, nr 6 (168), Biblioteki specjalistyczne - z jakimi problemami się spotykają, jak się zmieniły? [Dostęp 20.10.2016]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/465>. ISSN 1507-7187.

¹⁹ MICHALAK, S. Planning Academic Library Facilities: The Library will have Walls. *Journal of Library Administration* 1994, 20, nr 2, s. 91–113; cyt. za: SOLOV BLOTNER, L. *Music Libraries of Tomorrow: Visual or concrete, harmony or discord?. Music Libraries and the Academy. Essays in honor of Lenore Coral*, edited by James P. Cassaro. Middleton WI: A-R Editions, Inc. 2007, s. 67. ISBN 978-0-89579-612-7; tłum. Cz. Zawrotniak.